

ชื่อเรื่อง : การศึกษาปรากฏการณ์หลักสูตรแฝงในบริบทของการจัดการเรียน
การสอนในชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา

ผู้วิจัย : มณีกาล ศรีมงคล **ปริญญา :** ค.ม. (หลักสูตรและการเรียนการสอน)

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.ภูษิต บุญทองเถิง อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
ผศ.ดร.ประสพสุข ฤทธิเดช อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2559

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปรากฏการณ์และความน่าจะเป็นของการเกิดปรากฏการณ์ในบริบทของการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา 2) ศึกษาความคาดหวังของครูและการรับรู้ของนักเรียนตามความคาดหวังของครูจากปรากฏการณ์ในบริบทของการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาและ 3) ศึกษาหลักสูตรแฝงที่เกิดขึ้นจากปรากฏการณ์ในบริบทของการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้ การสังเกตการสอน การสัมภาษณ์ และการตอบแบบสอบถาม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ครูผู้สอนจำนวน 40 คน และนักเรียนจำนวน 120 คน จากโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม จำนวน 5 โรงเรียน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตการสอน แบบสัมภาษณ์ครู แบบสัมภาษณ์นักเรียน แบบสอบถามสำหรับถามครู และแบบสอบถามสำหรับนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ความน่าจะเป็น และร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความหลากหลายของปรากฏการณ์ในบริบทของการจัดการเรียนในชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านวัดและประเมินผล ด้านสิ่งแวดล้อม สื่อ ทรัพยากร เพื่อการเรียนรู้

ด้านแบบแผนปฏิบัติ และ ด้านภาษาสัญลักษณ์ โดยปรากฏการณ์ที่มีความน่าจะเป็นของการเกิดปรากฏการณ์สูงสุดในแต่ละด้านตามการรับรู้ของครู ได้แก่ การบอกขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้ การกำหนดเกณฑ์ประเมิน การจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์อย่างเป็นระเบียบ การแต่งกายที่สุภาพ เรียบร้อย และ การใช้คำแทนตัวว่าครู

2. นักเรียนส่วนใหญ่มีการรับรู้ตรงตามความคาดหวังของครู โดยความคาดหวังของครูที่มีร้อยละของการจัดอันดับสูงสุดในแต่ละด้าน ได้แก่ การบรรยายความรู้เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาตรงประเด็นถูกต้อง การนัดสอนซ่อมเสริมนอกเวลาเป็นการช่วยเหลือ นักเรียนที่มีปัญหาผลการเรียน การตกแต่งห้องสวยงามเพื่อเป็นการเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียน การแต่งกายที่สุภาพเรียบร้อยเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี และการพูดชมเชยเพื่อเป็นการเสริมแรงให้กับนักเรียน

3. หลักสูตรแฝงที่เกิดขึ้นมีทั้งหลักสูตรแฝงด้านบวกและด้านลบ ด้านบวก คือ สิ่งที่นักเรียนรับรู้จะเกิดผลดีต่อนักเรียนส่งผลทำให้นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้น เช่น การทำงานทุกอย่างควรมีระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติเป็นการรับรู้จากการบอกขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้ ต้องเข้าเรียนและตั้งใจเรียนจึงจะทำข้อสอบได้เป็นการรับรู้จากการทดสอบทุกครั้งหลังสอน สร้างแรงบันดาลใจเกิดจินตนาการเป็นการรับรู้จากการประดับรูปภาพในห้อง ต้องเข้าเรียนให้ตรงเวลาเป็นการรับรู้จากการขานชื่อก่อนสอนทุกครั้งและอยากตั้งใจเรียนไม่ให้ครูผิดหวังเป็นการรับรู้จากครูยิ้มแย้มแจ่มใสและหลักสูตรแฝงด้านลบ คือ สิ่งที่นักเรียนรับรู้ไม่เป็นผลดีอาจจะสามารถส่งผลทำให้นักเรียนมีผลการเรียนที่ต่ำลงได้ เช่น รู้สึกเครียดถ้าไม่มีแนวทางที่ชัดเจนเป็นการรับรู้จากการเปิดโอกาสให้นักเรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง สามารถเดาได้เพราะมีคำตอบให้เลือกเป็นการรับรู้จากการใช้ข้อสอบแบบปรนัย การเกิดค่านิยมด้านวัตถุนิยมเป็นการรับรู้จากการติดตั้งเครื่องปรับอากาศ/พัดลมในห้อง รู้สึกอึดอัดไม่เหมาะสมเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อครูเป็นการรับรู้จากครูนั่งบนโต๊ะนักเรียน และรู้สึกไม่ปลอดภัย หวาดระแวงเป็นการรับรู้จากการจับ แตะ สัมผัสกายนักเรียน

TITLE : A Study on Hidden Curriculum Phenomena in the Context of Learning Management in a Secondary Classroom

AUTHOR : Maneekal Srimongkol **DEGREE** : M.Ed. (Education and Instruction)

ADVISORS : Asst.Prof.Dr.Poosit Boontongtherng Major Advisor
Asst.Prof.Dr.Prasopsuk Rittidet Co-advisor

RAJABHAT MAHA SARAKHAM UNIVERSITY, 2016

ABSTRACT

This research aimed to 1) study phenomena and a probability of phenomena occurrences in the context of learning management in a secondary classroom, 2) study teacher expectations and students perceptions according to the teacher expectations from the phenomena in the context of learning management in a secondary classroom, and 3) study a hidden curriculum occurred from the phenomena in the context of learning management in a secondary classroom. Data collection was used a lesson plan analysis, a teaching observation, an interview and questionnaire responses. The informants included 40 teachers and 120 students from 5 schools for opportunity extension under the Maha Sarakham Office of Secondary Education Region, secondary schools under the Maha Sarakham Administrative Organization and schools under the Maha Sarakham Office of Secondary Education Region, obtained using the purposive sampling technique. Research instruments included a lesson plan analysis form, a teaching observation form, a teacher interview form, a student interview form, a teacher questionnaire, and a student questionnaire. The collected data were analyzed using a frequency, a probability and a percentage.

The major findings found were as follows :

1. There were 5 areas of a phenomenal diversity in the context of learning management in a secondary classroom : instructional activities ; measurement and evaluation ; environment, media and resources for learning ; performance pattern ; and symbolic language. The phenomena and the highest probability of phenomena occurrences in each area

as perceived by the teachers were : activity stage instruction, evaluation, criteria formulation, organized materials and equipment keeping, polite dressing, and usage of a “teacher” word representing the teacher.

2. A majority of the students showed perceptions relevant to the teacher expectations. The highest percentage of teacher expectations in each area included : knowledge lecturing for giving correct knowledge, remedial teaching assignment after class for helping students with learning problems, beautiful decoration of the classroom for creating a good learning atmosphere, polite dressing for a good model, and praising for student reinforcement.

3. Hidden curricula consisted of a positive hidden curriculum and a negative hidden curriculum. For a positive hidden curriculum - what the student perceived results in a good performance, these were : working based on an accepted operation pattern perceived from activity stages instruction, class attendance and attention to learning for passing an examination perceived from each test feedback, building inspiration and imagination perceived from posted pictures in the classroom, on-time learning perceived from name-checking before class teaching, and need for attentive learning without teacher disappointment perceived from teacher smiling. And for a negative hidden curriculum - what the student perceived does not result in a good performance, these were : feeling of stress if having no clear direction perceived from provision of opportunity for student generating knowledge by one-self, capability in guessing due to having alterative answers for selecting perceived from using an objective test, valuing of materials perceived from built-in air-conditioning / electric fans in the classroom, feeling of uncomfortable sense due to having negative attitudes toward teachers perceived from the teacher sitting on the student desk, and feeling of insecurity and nervous condition perceived from physical touching and contact by the teacher.